

บทที่ 4

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุ การสนับสนุนทางสังคมกับสุขภาพจิตของข้าราชการบำนาญในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ซึ่งในบทนี้ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิจัยและอภิปรายผล โดยแบ่งเป็น 5 ตอนดังนี้คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างข้าราชการบำนาญ

ตอนที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุ การสนับสนุนทางสังคม และสุขภาพจิตของกลุ่มตัวอย่างข้าราชการบำนาญ

ตอนที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างการเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุกับสุขภาพจิตของกลุ่มตัวอย่างข้าราชการบำนาญ

ตอนที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมกับสุขภาพจิตของกลุ่มตัวอย่างข้าราชการบำนาญ

ตอนที่ 5 อภิปรายผล

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างข้าราชการบำนาญ

**ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างข้าราชการบำนาญ จำแนกตาม
ลักษณะทางประชากรและสังคม**

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	111	85.4
หญิง	19	14.6
สถานภาพสมรส		
โสด	2	1.5
คู่	100	76.9
หม้าย	20	15.4
หย่า	3	2.3
แยก	5	3.8
ระดับการศึกษา		
ประกาศนียบัตรวิชาชีพหรืออนุปริญญา	69	53.1
ปริญญาตรี	49	37.7
สูงกว่าปริญญาตรี	12	9.2
อาชีพหลังเกษียณในปัจจุบัน		
ไม่มี	100	76.9
มี	30	23.1

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างข้าราชการบำนาญ จำแนกตาม
ลักษณะทางประชากรและสังคม (ต่อ)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
รายได้พิเศษหลังเกษียณอายุต่อเดือน		
ไม่มี	106	81.5
มี	24	18.5
รายได้จากบำนาญ		
ต่ำกว่า 5,001 บาท	31	23.8
5,001 - 10,000 บาท	63	48.5
10,001 - 15,000 บาท	30	23.1
15,001 - 20,000 บาท	6	4.6
สถานะการเงินปัจจุบัน		
ไม่มีหนี้สินและไม่มีเงินเหลือเก็บ	57	43.8
มีเงินเหลือเก็บ	66	50.8
มีหนี้สิน	7	5.4
สถานะสุขภาพในปัจจุบัน		
แข็งแรง	102	78.5
ไม่แข็งแรง	28	21.5
สมาชิกที่อาศัยร่วมในครอบครัว		
อยู่ตามลำพัง	10	7.7
อยู่กับคู่สมรส	29	22.3
อยู่กับคู่สมรสและบุตรหลาน	70	53.8
อยู่กับบุตรหลาน	21	16.2

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างข้าราชการบำนาญจำนวน 130 คน ส่วนมากเป็นเพศชายคิดเป็นร้อยละ 85.4 มีสถานภาพสมรสคู่ร้อยละ 76.9 สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรหรืออนุปริญญาร้อยละ 53.1 และ ภายหลังเกษียณอายุแล้วไม่มีอาชีพร้อยละ 76.9 จึงทำให้ไม่มีรายได้พิเศษหลังเกษียณอายุต่อเดือนร้อยละ 81.5 รายได้จากเงินบำนาญร้อยละ 48.5 อยู่ใน ช่วง 5,001 ถึง 10,000 บาท สภาวะการเงินในปัจจุบันมีเงินเหลือเก็บร้อยละ 50.8 มีสุขภาพแข็งแรงร้อยละ 78.5 และอาศัยอยู่กับคู่สมรสและบุตรหลาน ร้อยละ 53.8

ตอนที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการเตรียมตัว
ก่อนเกษียณอายุ การสนับสนุนทางสังคมและสุขภาพจิตของกลุ่มตัวอย่างข้าราชการ
บำนาญ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการเตรียมตัวก่อน
เกษียณอายุของกลุ่มตัวอย่างข้าราชการบำนาญ

การเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ด้านร่างกาย	15.07	3.36	ปานกลาง
ด้านจิตใจ	12.94	1.76	สูง
ด้านสังคม	11.58	2.06	ปานกลาง
ด้านเศรษฐกิจ	14.01	1.56	สูง
การเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุโดยส่วนรวม	53.59	6.76	สูง

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างข้าราชการบำนาญมีการ
เตรียมตัวก่อนเกษียณอายุด้านร่างกายและสังคมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านจิตใจ
และด้านเศรษฐกิจอยู่ในระดับสูง ส่วนการเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุโดยส่วนรวม
จัดอยู่ในระดับสูง

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการสนับสนุนทางสังคม
ของกลุ่มตัวอย่างข้าราชการบำนาญ

การสนับสนุนทางสังคม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ด้านการตอบสนองความต้องการด้านอารมณ์	31.18	5.44	สูง
ด้านการตอบสนองความต้องการด้านการ ยอมรับ ยกย่อง และมีผู้เห็นคุณค่า	24.78	4.02	สูง
ด้านการตอบสนองในฐานะเป็นส่วนหนึ่ง ของสังคม	26.26	4.10	สูง
ด้านการช่วยเหลือด้านข้อมูล ข่าวสาร	15.18	2.52	ปานกลาง
ด้านการช่วยเหลือด้านเงินทอง สิ่งของ แรงงาน	20.75	4.68	ปานกลาง
การสนับสนุนทางสังคมโดยส่วนรวม	118.15	17.72	สูง

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างข้าราชการบำนาญ ได้รับการสนับสนุนทางสังคม ด้านการตอบสนองความต้องการด้านอารมณ์ ด้านการตอบสนองความต้องการด้านการยอมรับ ยกย่อง และมีผู้เห็นคุณค่า และด้านการตอบสนองในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของสังคมอยู่ในระดับสูง ด้านการช่วยเหลือด้านข้อมูล ข่าวสาร และด้านการช่วยเหลือด้านเงินทอง สิ่งของ แรงงานอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนการสนับสนุนทางสังคมโดยส่วนรวมจัดอยู่ในระดับสูง

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสุขภาวะจิตของ
กลุ่มตัวอย่างข้าราชการบำนาญ

สุขภาวะจิต	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
สุขภาวะจิต	96.94	10.60	ดี

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างข้าราชการบำนาญมี
สุขภาวะจิตระดับดี

ตอนที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างการเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุกับสุขภาพจิตของกลุ่มตัวอย่างข้าราชการบำนาญ

ตารางที่ 5 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุกับสุขภาพจิตของกลุ่มตัวอย่างข้าราชการบำนาญ

การเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุกับสุขภาพจิต	ค่าสัมประสิทธิ์	
	สหสัมพันธ์	r^2
การเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุด้านร่างกาย		
กับสุขภาพจิต	0.5054**	0.2554
การเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุด้านจิตใจ		
กับสุขภาพจิต	0.2080*	0.0433
การเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุด้านสังคม		
กับสุขภาพจิต	0.1088	0.0118
การเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุด้านเศรษฐกิจ		
กับสุขภาพจิต	0.1774	0.0315
การเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุโดยส่วนรวม		
กับสุขภาพจิต	0.3792**	0.1438

* $p < .01$

** $p < .001$

จากตารางที่ 5 แสดงให้เห็นว่า การเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุด้านร่างกายและโดยส่วนรวม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับสุขภาพจิตของข้าราชการบำนาญอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ส่วนการเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุด้านจิตใจ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับสุขภาพจิตของข้าราชการบำนาญอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่มีโอกาสเกิดเหตุการณ์ตามกันระหว่างการเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุด้านร่างกาย การเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุโดยส่วนรวม และการเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุด้านจิตใจมีค่าเท่ากับร้อยละ 25.54, 14.38 และ 4.33 ตามลำดับ สำหรับการเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุด้านสังคมและด้านเศรษฐกิจ ไม่มีความสัมพันธ์กับสุขภาพจิตของข้าราชการบำนาญ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมกับสุขภาพจิตของ
กลุ่มตัวอย่างข้าราชการบำนาญ

ตารางที่ 6 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมกับสุขภาพจิต
ของกลุ่มตัวอย่างข้าราชการบำนาญ

การสนับสนุนทางสังคมกับสุขภาพจิต	ค่าสัมประสิทธิ์	
	สหสัมพันธ์	r^2
ด้านการตอบสนองความต้องการด้านอารมณ์		
กับสุขภาพจิต	0.7175**	0.5148
ด้านการตอบสนองความต้องการด้านการยอมรับ		
ยกย่องและมีผู้เห็นคุณค่ากับสุขภาพจิต	0.6937**	0.4812
ด้านการตอบสนองในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของสังคม		
กับสุขภาพจิต	0.7908**	0.6254
ด้านการช่วยเหลือด้านข้อมูล ข่าวสารกับสุขภาพจิต	0.5715**	0.3266
ด้านการช่วยเหลือด้านเงินทอง สิ่งของ แรงงาน		
กับสุขภาพจิต	0.7040**	0.4956
การสนับสนุนทางสังคมโดยส่วนรวมกับสุขภาพจิต	0.8277**	0.6851

* $p < .01$

** $p < .001$

จากตารางที่ 6 แสดงให้เห็นว่า การสนับสนุนทางสังคมโดยส่วนรวม และรายด้านทุกด้าน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับสุขภาพจิตของข้าราชการบำนาญ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยที่มีโอกาสเกิดเหตุการณ์ตามกัน ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมโดยส่วนรวม ด้านการตอบสนองในฐานะเป็นส่วน

หนึ่งของสังคม ด้านการตอบสนองความต้องการด้านอารมณ์ ด้านการช่วยเหลือ
ด้านเงินทอง สิ่งของ แรงงาน ด้านการตอบสนองความต้องการด้านการยอมรับ
ยกย่องและมีผู้เห็นคุณค่า และด้านการช่วยเหลือด้านข้อมูล ข่าวสารกับสุขภาพจิต
ของข้าราชการบำนาญ มีค่าเท่ากับร้อยละ 68.51, 62.54, 51.48, 49.56,
48.12 และ 32.66 ตามลำดับ

ตอนที่ 5 อภิปรายผล

1. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุกับ
สุขภาพจิตของข้าราชการบำนาญ ภายใต้อสมมติฐานของการวิจัยที่ว่า "การ
เตรียมตัวก่อนเกษียณอายุมีความสัมพันธ์ทางบวกกับสุขภาพจิตของข้าราชการ
บำนาญ"

ผลการวิจัยพบว่า

1.1 การเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุโดยส่วนรวม มีความสัมพันธ์ทาง
บวกกับสุขภาพจิตของข้าราชการบำนาญ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001
($r=.3792$) โดยโอกาสของการเกิดเหตุการณ์ตามกันมีค่าร้อยละ 14.38 ซึ่ง
สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับที่ ศิริวรรณ สินไชย (2532)
ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการเตรียมตัวก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุกับความ
พึงพอใจในชีวิตของผู้สูงอายุ ในสถานสงเคราะห์คนชราของรัฐ จำนวน 130
คน พบว่า ผู้สูงอายุที่มีการเตรียมตัวก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุก่อนในด้านร่างกาย จิตใจ
สังคม เศรษฐกิจมาก จะมีความพึงพอใจในชีวิตสูง ทั้งนี้เพราะผลกระทบของ
การเกษียณอายุราชการ ทำให้ผู้เกษียณอายุเกิดความรู้สึกสูญเสียบทบาทหน้าที่ใน
สังคม มีเวลาว่างมากขึ้น รายได้และเห็นคุณค่าตนเองลดลง กล่าวได้ว่าหากผู้
เกษียณอายุยอมรับว่า การเกษียณอายุเป็นเหตุการณ์ปกติที่คนวัยทำงานทุกคนต้อง
พบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และมีการเตรียมวางแผนการดำรงชีวิตภายหลัง
เกษียณอายุราชการไว้ล่วงหน้า ย่อมเป็นผู้ที่สามารถปรับตัวปรับใจได้มากกว่า
และแสดงบทบาทได้อย่างเหมาะสมกว่าผู้ที่ไม่ได้เตรียมตัวไว้ก่อน

1.2 การเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุด้านร่างกาย มีความสัมพันธ์ทางบวกกับสุขภาพจิตของข้าราชการบำนาญ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($r=.5054$) โดยโอกาสของการเกิดเหตุการณ์ตามกันมีค่าร้อยละ 25.54 สอดคล้องกับที่ กนกวรรณ ศิลปกรรมพิเศษ (2528) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการปรับตัวของผู้เกษียณอายุราชการในเขตอำเภอเมืองและในเขตอำเภอขนาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ในกลุ่มข้าราชการบำนาญ จำนวน 170 คน พบว่าผู้เกษียณอายุที่มีสุขภาพดีจะปรับตัวได้ดีกว่าผู้เกษียณอายุที่มีสุขภาพไม่ดี นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างข้าราชการบำนาญที่ศึกษาในครั้งนี้ มีสุขภาพร่างกายแข็งแรงถึงร้อยละ 78.5 ซึ่งความรู้สึกว่าตนเองยังแข็งแรงและมีสุขภาพดีนั้น ทำให้ผู้สูงอายุเกิดความพึงพอใจในชีวิตและมีสุขภาพจิตดีกว่าผู้ที่มีสุขภาพไม่ดี

1.3 การเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุด้านจิตใจ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับสุขภาพจิตของข้าราชการบำนาญ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r=.2080$) โดยโอกาสของการเกิดเหตุการณ์ตามกันมีค่าร้อยละ 4.33 อภิปรายได้ว่า การที่ผู้เกษียณอายุมีการเตรียมจิตใจให้ยอมรับความจริงของการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ทั้งร่างกายและสังคม จะทำให้เกิดความเข้าใจ ยอมรับสภาพการเปลี่ยนแปลง และสามารถที่จะเผชิญกับเหตุการณ์ในอนาคตได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังช่วยให้สามารถพัฒนาความคิดที่ดีในการเตรียมปัจจัยอื่นที่จำเป็น ให้เพียงพอแก่การดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างอิสระไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น

1.4 การเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุด้านสังคม ไม่มีความสัมพันธ์กับสุขภาพจิตของข้าราชการบำนาญ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจจะเป็นอย่างนี้เพราะว่าชุมชนที่ผู้เกษียณอายุอาศัยอยู่มีลักษณะเป็นสังคมชนบทไทยที่ยังคงให้ความเคารพ ยกย่อง ดูแลเอาใจใส่ผู้เกษียณอายุ แม้ว่าผู้เกษียณอายุจะต้องอยู่ตามลำพังในช่วงที่บุตรหลานออกไปประกอบอาชีพหรือเรียนหนังสือ แต่การที่มีความสัมพันธ์แน่นแฟ้นสม่ำเสมอ ทำให้ผู้เกษียณอายุยอมรับที่จะอยู่ตามลำพัง โดยไม่เกิดความรู้สึกว่าถูกทอดทิ้งหรือเกิดความรู้สึกว่าเหงา สามารถสร้างวิถีดำเนินชีวิตของตนเองไปตามเหตุผล และความพอใจของแต่ละคน

1.5 การเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุด้านเศรษฐกิจ ไม่มีความสัมพันธ์กับสุขภาพจิตของข้าราชการบำนาญ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจจะเป็นเพราะว่าผู้เกษียณอายุทุกคนมีรายได้จากเงินบำนาญทุกเดือน จากผลการวิจัยพบว่า ผู้เกษียณอายุมีเงินเหลือเก็บร้อยละ 50.8 นอกจากนี้ยังสามารถหารายได้พิเศษหลังเกษียณอายุร้อยละ 18.5 ทำให้ผู้เกษียณอายุส่วนใหญ่รู้สึกว่าคุณค่าของตนเองมีคุณค่า สามารถทำให้เกิดความพึงพอใจในชีวิต

2. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมกับสุขภาพจิตของข้าราชการบำนาญ ภายใต้อสมมติฐานของการวิจัยที่ว่า "การสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับสุขภาพจิตของข้าราชการบำนาญ"

ผลการวิจัยพบว่า การสนับสนุนทางสังคมโดยส่วนรวมและรายด้านทุกด้านนั้น มีความสัมพันธ์ทางบวกกับสุขภาพจิตของข้าราชการบำนาญ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($r=.8277, .7175, .6937, .7908, .5715$, และ $.7040$ ตามลำดับ) ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ อภิปรายได้ว่า

2.1 การสนับสนุนทางสังคมโดยส่วนรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับสุขภาพจิตของข้าราชการบำนาญ โดยโอกาสของการเกิดเหตุการณ์ตามกันมีค่าร้อยละ 68.51 อภิปรายได้ว่าวัยสูงอายุเป็นพัฒนาการของมนุษย์ช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงในทางเสื่อมถอยมากที่สุด ทั้งด้านร่างกายและจิตใจ มีปัญหาหลายด้าน ซึ่งปัญหาเหล่านี้จะเกี่ยวเนื่องกันเป็นลูกโซ่ เช่น ปัญหาด้านสุขภาพอนามัยจากความเสื่อมถอยของร่างกาย และอวัยวะต่าง ๆ การมองเห็นไม่ชัด ฟังไม่ได้ยิน เดินไม่คล่องแคล่ว ความจำเลอะเลือน ซึ่งส่งผลกระทบต่อจิตใจ ทำให้หงุดหงิด หวาดระแวง อารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย ปัญหาด้านจิตใจซึ่งเกิดจากการสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รัก สูญเสียหน้าที่การงาน ซึ่งจะทำให้ผู้เกษียณอายุท้อแท้ รู้สึกว่าตนเองไร้คุณค่า การสูญเสียสัมพันธ์ภาพในครอบครัว การเปลี่ยนแปลงของสังคมจากสังคมเกษตรกรรมเป็นสังคมอุตสาหกรรม ลักษณะครอบครัวส่วนใหญ่เป็นแบบครอบครัวเดี่ยวมากกว่าครอบครัวขยาย ทำให้ผู้เกษียณอายุต้องอยู่บ้าน

ทางสังคมคือขาดเพื่อน การมีส่วนร่วมในสังคมน้อยลง ซึ่งไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เกษียณอายุ กล่าวคือ ผู้สูงอายุต้องการมีส่วนร่วมในชุมชน แม้ว่าผู้สูงอายุจะอยู่ในวัยเกษียณอายุและอาจมีความบกพร่องทางร่างกายอยู่บ้าง แต่ผู้เกษียณอายุยังมีสมรรถภาพทางจิตใจตลอดจนสติปัญญา มีความต้องการเป็นส่วนหนึ่งในการปรับปรุงชุมชน ต้องการมีสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลในชุมชน (ศรีทับทิมพานิชพันธ์, 2525 ; สมบูรณ์ ศาลยาชีวิน, 2526) นอกจากนี้ก็มีปัญหาด้านเศรษฐกิจซึ่งเกิดจากการขาดรายได้ ปัญหาต่างๆ เหล่านี้ทำให้ผู้เกษียณอายุต้องการความช่วยเหลือจากผู้อื่น การพึ่งพาอาศัยของบุคคลในสังคมเป็นสิ่งธรรมดา บุคคลในทุกช่วงวัยมีความต้องการความช่วยเหลือจากผู้อื่น แต่เมื่อมีอายุเพิ่มขึ้น ความต้องการความช่วยเหลือก็จะมากขึ้นตามไปด้วย สอดคล้องกับที่ จีวีวรรณ แก้วพรหม (2530) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างเครือข่ายทางสังคมและการสนับสนุนทางสังคมที่รับรู้กับสุขภาพจิตของผู้สูงอายุ ในชมรมผู้สูงอายุ กรุงเทพมหานคร จำนวน 122 คน พบว่า การสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์กับสุขภาพจิตของผู้สูงอายุ ดังนั้นการสนับสนุนทางสังคมจึงมีความสำคัญและจำเป็นต่อผู้เกษียณอายุ เพราะจะทำให้ผู้เกษียณอายุได้รับการตอบสนองความต้องการพื้นฐาน สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพการณ์และช่วยลดภาวะเครียดของบุคคล ทำให้ผู้เกษียณอายุมีสุขภาพจิตดีขึ้น

2.2 การตอบสนองความต้องการด้านอารมณ์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับสุขภาพจิตของข้าราชการบำนาญ โดยโอกาสของการเกิดเหตุการณ์ตามกันมีค่าเท่ากับร้อยละ 51.48 อภิปรายได้ว่า การตอบสนองความต้องการด้านอารมณ์ หมายถึง การได้รับการดูแลเอาใจใส่ ได้รับความรัก มีความใกล้ชิดสนิทสนม ความผูกพันและไว้วางใจซึ่งกันและกัน สิ่งเหล่านี้เป็นความต้องการของผู้เกษียณอายุทั้งสิ้น เมื่อได้รับการตอบสนองความต้องการเหล่านี้มาก จึงทำให้ผู้เกษียณอายุมีสุขภาพจิตดีขึ้นเป็นลำดับ

2.3 การตอบสนองความต้องการด้านการยอมรับ ยกย่องและมีผู้เห็นคุณค่า มีความสัมพันธ์ทางบวกกับสุขภาพจิตของข้าราชการบำนาญ โดยโอกาสของการเกิดเหตุการณ์ตามกันมีค่าเท่ากับร้อยละ 48.12 อภิปรายได้ว่า จาก

การเปลี่ยนแปลงในวัยสูงอายุ ทำให้ผู้เกษียณอายุรู้สึกว่าตนเองไร้คุณค่า ซึ่งการตอบสนองความต้องการด้านการยอมรับ ยกย่อง และมีผู้เห็นคุณค่า หมายถึงการได้รับการทักทายและแสดงความเคารพจากผู้อื่น การยอมรับต่อการแสดงออก การได้รับการให้อภัย และโอกาสในการปรับปรุงตนเอง จึงทำให้การตอบสนองความต้องการด้านการยอมรับ ยกย่อง และมีผู้เห็นคุณค่า มีความสัมพันธ์กับสุขภาพจิตของผู้เกษียณอายุ สอดคล้องกับที่ จารุวรรณ เหมะธร, สมใจ ทุนกุล และจรรยา เสียงเสนาะ (2534) ได้ศึกษาปัญหาสุขภาพของผู้สูงอายุ และค้นหาผู้นำในกลุ่มผู้สูงอายุ จังหวัดนนทบุรี จำนวน 194 คน พบว่า การได้รับการยกย่องจากผู้อื่น การมีส่วนร่วมในสังคม ทำให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพจิตดี

2.4 การตอบสนองในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของสังคม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับสุขภาพจิตของข้าราชการบำนาญ โดยโอกาสของการเกิดเหตุการณ์ตามกันมีค่าเท่ากับร้อยละ 62.54 อภิปรายได้ว่า การตอบสนองความต้องการในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของสังคม จะทำให้ผู้เกษียณอายุมีความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคม มีการปฏิสัมพันธ์กับสังคม และมีความรู้สึกเป็นเจ้าของในสังคมของตน ซึ่งส่งผลให้สุขภาพจิตของผู้เกษียณอายุดีขึ้นด้วย

2.5 การช่วยเหลือด้านข้อมูล ข่าวสาร มีความสัมพันธ์ทางบวกกับสุขภาพจิตของข้าราชการบำนาญ โดยโอกาสของการเกิดเหตุการณ์ตามกันมีค่าเท่ากับร้อยละ 32.66 อภิปรายได้ว่า ความช่วยเหลือด้านข้อมูล ข่าวสาร ทำให้ผู้เกษียณอายุนำคำแนะนำ หรือข่าวสารที่ได้รับไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ ข้อมูลเหล่านี้ก็ทำให้ผู้เกษียณอายุมีความทันสมัย ทันทต่อเหตุการณ์ เช่น การแสดงให้เห็นว่าผู้สูงอายุมีความสนใจสิ่งแวดล้อม หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นรอบตัว ความรู้สึกที่ตนเองสามารถแก้ปัญหาได้หรือทันต่อเหตุการณ์ ทำให้ผู้เกษียณอายุเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง ซึ่งส่งผลถึงสุขภาพจิตทำให้สุขภาพจิตดีขึ้น

2.6 การช่วยเหลือด้านเงินทอง สิ่งของ แรงงาน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับสุขภาพจิตของข้าราชการบำนาญ โดยโอกาสของการเกิดเหตุการณ์ตามกันมีค่าเท่ากับร้อยละ 49.56 อภิปรายได้ว่า ผู้เกษียณอายุมีการเปลี่ยนแปลงรายได้ภายหลังการเกษียณอายุ อาจจะทำให้ผู้เกษียณอายุมีรายได้ลดลงหรือไม่

เลข จึงมีความต้องการที่จะได้รับความช่วยเหลือด้านเศรษฐกิจ นอกจากนี้ ความอ่อนแอด้านร่างกาย ทำให้ผู้เกษียณอายุถูกลดโอกาสหรือความสามารถในการกระทำที่จะช่วยให้บรรลุความต้องการในการดูแลตนเองได้ ดังนั้น การได้รับความช่วยเหลือในด้านเงินทอง สิ่งของ แรงงาน จึงมีความจำเป็นสำหรับผู้เกษียณอายุ เมื่อผู้เกษียณอายุได้รับการตอบสนองความต้องการทางด้านนี้อย่างเพียงพอ จึงทำให้สุขภาพจิตของผู้เกษียณอายุดีขึ้น